

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce: **Prostorová analýza výsledků prezidentských voleb 2018 v hlavním městě Praze**

Autor práce: **Radek Vratný**

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy

Bakalářská práce má jasně stanovené cíle a výzkumné otázky. Z nich odvozuje několik hypotéz, které operacionalizuje, analyzuje a v závěrečné fázi hodnotí. Z tohoto pohledu je práce logicky uspořádaná a vhodně organizovaná.

Práce s literaturou

Bakalářská práce vhodně pracuje s literaturou k tématu a využívá ji odpovídajícím způsobem v textu. Obecně pracuje autor primárně s literaturou z oblasti klasické volební geografie, méně využívá politologickou literaturu a literaturu dalších disciplín zkoumajících politické procesy a chování.

Níže připojuji pár drobných poznámek (vždy odsazené odrážkou), které jsem k využívání literatury zaznamenal při čtení práce.

- Téma „metropolitan voting“ by si v práci zasloužilo více propojit s literaturou, v řadě evropských metropolích se uplatňují specifické politické strany s tzv. kosmopolitní orientací.
- Část diskuze s literaturou, specificky pak dobová mediální sdělení, jsou prezentovány jako „Praha versus ostatní“, ale téma práce je primárně „jak je to uvnitř Prahy“.
- Z hlediska práce s literaturou by bylo možné navázat na dřívější diplomovou práci Jana Škorpila, který analyzoval volební podporu politických stran v Praze od 90. let a vytvořil k tomu digitální podklady pro volební okrsky v rámci města ve formě SHP (Jan Škorpil: Volební podpora politických stran: stav a vývoj ve vnitřní prostorové struktuře Pražského městského regionu v letech 1996-2006) dříve, než vznikly oficiální podkladové vrstvy distribuované ČSÚ.

Metodika práce

V práci využití analytické metody a postupy jsou odpovídající zvolenému tématu a úrovni bakalářské práce. Zhruba 20 stran je věnováno diskuzi metod prostorové statistiky, které ukazují autorovu dobrou orientaci v tomto tématu.

V popisu využitých dat je opomenuto, pokud jsem to nepřehlédl, že cenzová data z roku 2011 zahrnují všechny obyvatele, tedy i obyvatele s cizí státní příslušností. Nicméně v prezidentských volbách mohou hlasovat pouze občané s českou státní příslušností. To je v případě Prahy poměrně výrazný rozdíl. Stejně tak lze namítnout, že sčítání ve své definitivní formě využívá tzv. obvyklého bydliště (Praha je takto nadhodnocena oproti trvalému bydlišti), ale hlasování ve volbách je podle trvalého bydliště (volební průkaz, pokud se pamatují na data publikovaná Ministerstvem vnitra,

využívají řádově jednotky tisíc lidí v kraji). Na úrovni republiky tento rozdíl nehraje roli, ale v případě volby menšího regionu může vzniknout znatelná disproporce v datech.

V části Data bych očekával zdůvodnění, proč bylo vybráno právě druhé kolo prezidentské volby? Nereflektuje první kolo více opravdové preference občanů, když mají širší než binární výběr kandidátů? Lze velmi dobře argumentovat, že volba prezidenta v našem parlamentním systému je spíše otázkou kulturních preferencí než ekonomickou volbou podle pozice v třídní struktuře.

V části Data bych také očekával nějaké stanovisko autora k volební účasti.

- Protože práce diskutuje v metodice i data z výběrových šetření, tak připomínám, že data z předvolebních výzkumů, které se v minulosti realizovali pro Českou Televizi, jsou nebo budou dostupná v Českém sociálněvědním datovém archivu. Tato data jde využít jako oporu pro zdůvodnění vysvětlujících proměnných volebního chování.

Analytická část práce

Bakalářská práce je dobře provedená a analyticky srozumitelná analýza prezidentských voleb ve vybraném regionu – Praze. Samotná analýza je technicistního rázu a jako taková je „politologicky naivní“. To není myšleno jako výtka vůči kvalitě práce samotné, ale jako připomenutí pro autora, že politické procesy a jejich studium probíhá z většiny mimo doménu úzce vymezených „prostorových efektů“, viz literatura o politické komunikaci, tzv. agenda setting, diskurzivní analýze, mediální analýze, apod. Prostorové efekty jsou pak výrazně studovány v těch zemích, kde jsou aktivně využívány pro manipulaci politického procesu – viz gerrymandering v USA.

Popisná statistika, mapové výstupy a regresní analýza ukazují rozdíly ve volebním chování v Praze a identifikují vzdělání jako klíčový faktor volebního chování. Tento výsledek není sám o sobě překvapivý, nicméně ukazuje funkčnost tohoto vysvětlujícího faktoru i při analýze na prostorově detailní úrovni volebních okrsků.

Vlastní interpretace výsledků a zhodnocení hypotéz je podle mého názoru v pořádku.

Závěry práce

Závěry práce jsou sumarizačního charakteru. Autor reflektuje výsledky své práce a hodnotí kriticky jejich význam. Trefně k diskuzím o „politické polarizaci společnosti“ poznamenává, že prezident Zeman „by bez svých pražských hlasů prezidentské volby prohrál“.

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: **výborná** / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: **výborná** / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: **výborná** / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Komentář

Práce je z hlediska formálních úprav na velmi dobré úrovni, v textu jsem si všimnul pouze několika málo překlepů.

V případě map shluků volební podpory bych ocenil, pokud by tyto mapy nezobrazovali pouze vymezení shluků, ale i hodnoty v rámci těchto shluků, které čtenáři umožňují posoudit, které územní jednotky dané shluk více sytí a které jsou v rámci shluku výjimky.

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce

Bakalářská práce je podle mého názoru zdařilá a odpovídá úrovni kladené na bakalářské práce na katedře. Úvod práce je čtivý a přehledný, kombinující české výzkumy a klasickou literaturu s aktuálním politickým děním. Následující přehled prostorově-statistických metod je detailní a vyčerpávající (možná až příliš). Vlastní analytická část využívá v oboru standardní metodický aparát k analýze zvoleného tématu – prezidentských voleb. Zhodnocení dosažených výsledků je odpovídající, autor si je dobře vědom možností a limitů zvolené analytické strategie. Závěry práce jsou sumarizačního charakteru. Z hlediska kvality práce považuji za vhodné zdůraznit, že na řadě míst práce autor reflektuje vlastní výzkumný postup a získané poznatky tak interpretuje kriticky.

Předloženou práci **doporučuji** / **nedoporučuji** k obhajobě. (zatrhněte Vaši volbu)

Otázky k obhajobě

- 1) Do jaké míry je volba prezidenta prokazatelně podmíněna prostorovým kontextem v hlavním městě Praze?
- 2) Je rezidenční kontext měřený velmi malou jednotkou volebního okrsku relevantní pro zachycení „kontextových efektů“ volebního chování? Prostory denních aktivit obyvatel (práce, volný čas, doprava) jsou výrazně větší, než jsou volební okrsky.
- 3) Jaký je podle vás správný způsob zobrazení výsledků prezidentských voleb v Praze mapovou formou?

Dílní otázky, které zde píšete spíše navíc, jako zpětnou vazbu pro autora práce k dalšímu promyšlení.

- Proč je v úvodní části práce využíváno „vítězství v krajích“? Jakou hodnotovou pozici volba tohoto rámování prezidentských voleb ukazuje?
- Proč nebyla v práci využita data z prvního kola prezidentské volby? Respektive roku 2013?
- Jsou metody prostorové statistiky aplikované na úrovni města vhodnou metodou pro analýzu národních voleb?

Datum: 23. 8. 2020

Autor posudku: Martin Šimon

Podpis: